

KEENI PÕHIKOOLI LASTEAED KRATTILA ÕPPEKAVA

Arvamust on avaldanud:
Hoolekogu 20.10.2026 koosolek, protokoll nr 1

Kehtestatud:
Direktori 22.10.2026.a KK nr 1-5/4

KEENI KOOL

Lasteaia liik ja eripära

Keeni Põhikool ja lasteaed Kratila tegutsevad ühe asutusena, lasteaed-põhikool on Otepää Vallavalitsuse hallatav munitsipaalõppeasutus.
Lasteaed asub aadressil Valgamaa, Otepää vald, Keeni küla, Kooli tee 2.
Lasteaed on avatud 7:15 – 17:45
Õppe- ja kasvatustegevust korraldatakse liitrühmades, õppekeel on eesti keel.
Keeni lasteaed sai alguse 1986. aastal, mil alustas tegevust Sangaste Lasteaed-Algkool. 2002. aastal Sangaste Lasteaed-Algkooli kooli osa suleti ja asutus jätkas tööd Sangaste lasteaiana. Keeni kooli juures tegutses 1996. aastast üks lasteaiarühm, mis 2002. aastal liideti Sangaste lasteaiaga.
2015. aastal otsustati ühendada Sangaste lasteaed ja Keeni Põhikool üheks asutuseks.
2018. aasta oktoobris avati Keeni koolimajas kaks lasteaiarühma, üks rühm jäi veel aastaks Sangastesse. Aasta hiljem avati Keeni koolimajas kolmas rühm.
2025. a. sügisest töötab Keeni lasteaed kahe rühmalisena. Naljakrattide ja Rõõmukrattide rühmad asuvad kooliga samas majas. Lasteaial on eraldi sissepääs.
Lasteaial on oma õueala, mis võimaldab lastel joosta, loovmänge mängida, ronida.
Lasteaias väärtustatakse igapäevast õues viibimist ja liikumist, et võimaldada lastel olla terve ja aktiivne.
Lasteaialastel on võimalus kasutada spordisaali, aulat, raamatukogu, käsitööklassi ja muusikaklassi.
Kasutatakse projektõppe ja avastusõppe meetodeid, millesse on lõimitud erinevad õpivaldkonnad. Tunnustatakse protsessides osalemist ja pingutamist, et laps julgeks võtta järgmisi väljakutseid.
Lasteaia töötajad on lapsesõbralikud, rõõmsad ja loovad, kes teadvustavad endale, et koolieelne iga on inimese eluteel väga oluline.
Keeni lasteaia töö põhimõte on lapse arengu toetamine nii, et iga laps oleks valmis nii kooliteeks kui ka eluks laiemalt.

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Lasteaia eesmärgid:

- tagada lapsele turvaline kasvu- ja arengukeskkond
- võimaldada lastel saada õpikogemusi sotsialiseerumist toetavas keskkonnas, mis tagaks nende koolivalmiduse
- viia regulaarselt läbi laste arengu jälgimist ja jagada saadud infot koostöö osapooltega
- märgata laste erinevat võimekust ja toetada nende annet ning pakkuda tuge erivajadusega lastele
- tutvustada kõikidele osapooltele lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse sisu ning korraldust
- nõustada lapsevanemaid nende laste õppe- ja kasvatustegevust puudutavatel teemadel
- teha koostööd KOV-i, haridus- sotsiaal- ja tervisevaldkonna asutustega
- aidata lapsel mõista uute teadmiste ning oskuste omandamise olulisust ja mõju

2. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldused ja põhimõtted

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse perioodiks on õppeaasta, mis algab 1. septembril ning kestab 31. augustini ja koosneb järgmistest perioodidest:

1. september-15. september - laste kohanemisperiood

16. september-15. mai - aktiivne õppeperiood, s.h. vaba mängu nädalad riiklikel koolivaheaegadel

16. mai-31. august - vaba mängu nädalad

1. juuli-31. juuli on lasteaed suletud kollektiivpuhkuseks. Perioodiiti on Keeni lasteaed juulikuus avatud valverühmana koostöös Puka (Pühajärve) lasteaiaga.

Õppe- ja kasvatustegevus planeeritakse ja dokumenteeritakse projektiplaanis, kaasates planeerimistegevusse lapsed, nende ideed ja nägemused või kuuplaanis tuginedes rühma päevaplaanile.

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

- selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel
- tagatakse igale lapsele eduelamus
- toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond
- väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes
- lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis
- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga
- toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutusolukordades
- kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks
- kõik töötajad panustavad lapse arengu toetamiseks ja tema potentsiaali parimaks avaldumiseks

Lasteaed seab oma töö eesmärgiks toetada lapse isiksuse arengut kuni koolikõpsuseni. Oluline on, et lasteaia lõpetanud laps oleks avatud, loov, viisakas, hooliv ja vastutustundlik. Õpetajad püüavad kasvatada lapsi, kes oskavad märgata ilu, tunda rõõmu mängust, õppimisest ja näha maailmas headust.

Õpetuse ja kasvatuse keskmes on mäng, loovus ja avastamine. Lapsed õpivad läbi kogemuste - nad uurivad, katsetavad, loovad ja arutavad. Sageli sünnivad uued teemad just laste ideedest ja küsimustest. Nii tunnevad lapsed, et nende mõtted on olulised ja nende arvamusega arvestatakse.

Koostöö lastevanematega on lasteaia kasvatustegevuse oluline osa ning põhineb avatud ja usalduslikul suhtlemisel. Igapäevane suhtlus õpetaja ja lapsevanema vahel toetab lapse arengut. Vähemalt kord aastas korraldab iga rühm lastevanemate koosoleku, kus tutvustatakse rühma tegevuskava, tööpõhimõtteid ja planeeritakse edasist koostööd.

3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

3.1. Õpikäsitus

Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille laps omandab vastastikuses toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Õppimine ja õpetamine toimuvad üldõpetuse põhimõtetel lapse lähima arengu tsoonis. Riiklikus õppekavas käsitatakse õppimist

väljundipõhiselt, rõhutades muutusi lapse käitumises, teadmistes, hoiakutes ja oskustes, väärtustades õppeprotsessi.

Õppe- ja kasvatustegevus on tervik, mille organiseerimisel võetakse arvesse lapse:

- füüsilist, kognitiivset, emotsionaalset ning sotsiaalset arengut ja võimeid
- kultuurilist ja keelelist tausta
- huvisid ja vajadusi

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, võimaldatakse teha valikuid ning julgustatakse tehtut analüüsima. Väärtustatakse lapse loovust, omaalgatust ja ettevõtlikkust. Lapsega tegelevate täiskasvanute ülesanne on olla lapse arengu suunaja, toetaja ja juhendaja ning kujundada lapse arengut toetav keskkond.

Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt tegutsedes.

Õpikeskkond võimaldab lapsele iseseisvust (madalad riiulid, vahendite kättesaadavus, valikuvabadus, vastutustunne jne.)

Õppimine toetub lapse kaasasündinud ja omandatud võimetele, aktiivsele ümbritseva maailma tundmaõppimisele, teiste inimeste toele, abile ja hoolivusele.

Koolieelses eas õpib laps praktiliselt tegutsedes, tegevus tugineb tema huvile. Õppe- ja kasvatusprotsessis arendatakse lapse suutlikkust rakendada õpitut edaspidises elus.

Lasteaed loob lapse arengut ja õppimist soodustava keskkonna, mis annab lapsele turvatunde, toetab emotsionaalset heaolu ja pakub eduelamusi. Positiivne tagasiside ja eduelamused on osa igapäevasest õppeprotsessist.

Õpetaja ülesanne on olla suunaja ja kaaslane, kes loob paindliku ja toetava õpikeskkonna. Õpetajad toetavad laste huvi ning uudishimu ning kasutavad seda õppetöö korraldamisel ja läbiviimisel. Õpetajad pakuvad paindlikku ja mitmekesist õpikeskkonda, kus iga laps saab õppida ja areneda omal moel.

Õppetöö toimub suures osas projektipõhiselt, kus lapsed uurivad ja avastavad teemasid süvitsi, lähtudes oma huvidest ja elukogemusest. Projektõpe toetab koostööoskusi, probleemilahendusoskusi, kriitilise mõtlemise oskust, muutes õppimise praktiliseks ja eluliseks.

Õppimine toimub läbi mängu, mis on lapse peamine viis maailma avastamiseks ja kogemuste omandamiseks. Mängulised tegevused soodustavad sotsiaalsete, kognitiivsete ja loovata oskuste arengut. Ning muudavad õppimise nauditavaks ja tähendusrikkaks. Väärtustame loovust, spontaansust ja katsetamissoovi, võimaldades lastel õppida läbi kogemuste, koostöö ja kujutlusvõime. Mängulises keskkonnas on õppimine loomulik, motiveeriv ja tähendusrikas.

4. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks

Lapse arengu hindamine on oluline laste toimetuleku ja heaolu parendamiseks. Täiskasvanu toetab lapse arengut, märgates saavutusi ja aidates lapsel ise enda arengut ning edasiminekut teadvustada. Tuginedes hindamistulemustele saab luua õpi- ja kasvukeskkonna, mis vastab lapse arengutasemele ja vajadustele.

Õpetajad jälgivad ja hindavad lapse arengut ja toimetulekut lasteaias ja kohandavad õppe- ja kasvatustegevust lapse individuaalsete vajaduste ja võimete järgi. Lapse arengu hindamisel ja toetamisel lähtutakse alushariduse riiklikus õppekavas sätestatud põhimõtetest (AHS § 12 lõige 5). Hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes. Hindamise aluseks on lapse arengu eeldatavad arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Vanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

Lapse toevajaduse puhul tehakse koostööd tugispetsialistiga.

Sügisel toimuvad perevestlused uute laste ja nende vanematega. Koduse tausta tundmine võimaldab paremini toetada eesti keelest erinevatest koduse keelega peredest pärit lapsi ja õppida kohe alguses tundma perede tõekspidamisi ning koduseid traditsioone. Lapse arengu toetamisel arvestatakse laste eripära ja kodust keskkonda.

Lasteasutuse õpetajad teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanemat teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest ning lapse arengust ja õppimisest ning luuakse võimalused lapsevanemale saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Koostöö lapsevanematega rühma tasandil:

individuaalne vestlus – tagasiside lapsevanemale igapäevastes vestlustes. Lapse esmakordsel

lasteaeda tulekul täidab lapsevanem küsimustiku: Tere tulemast Kratila lasteaeda! (Lisa 1), toimub individuaalne vestlus lapsevanematega ning arenguvestlused lapsega.

hindamise kavandamine

Kõik seonduvad huvigrupid, töötajad, vanemad, on kaasatud hindamise kavandamisse. Hindamise kavandamisel otsustatakse koostöös, mida, kuidas, millal ja kes hindab. Pedagoogiline koostöö korraldatakse erinevate töörühmade kaudu, kus õpetajad ja abiõpetajad saavad läbi mõtestada lapse arengu hindamise ning toetamisega seotud küsimusi ja arenduskohti. Lapse toevajaduse ilmnemisel toimub hindamise kavandamine koostöös tugispetsialistidega. Lasteaia direktor määrab tugiteenuste koordineerija, kelle juhtimisel koostab lasteaia meeskond täpse kava, millised on lapse olulised arenguvaldkonnad, milliseid hindamismeetodeid kasutatakse, milliseid lapse tegevusi ja mänge vaadeldakse, milliseid ülesandeid lapsele antakse, millised küsitlused läbi viiakse (kellega ja mille kohta), milliseid tugispetsialiste kaasatakse ja millist infot kogutakse lapse õpi- ja kasvukeskkonna kohta, sh kodu kohta.

hindamise läbiviimine

Õppeaasta vältel kogutakse vaatlusi tehes lapse arengu kohta andmeid mängus ning erinevates tegevustes. Lapse arengu hindamisel kasutatakse sügisel ja kevadel lasteaia koostatud arengu jälgimise vaatluslehti Stuudiumis. Sügiseste vaatlustulemuste alusel hinnatakse lapse arengut, vajadusel koostatakse tugispetsialiste kaasates lapsele IAK. Selle tulemuslikkust hinnatakse arenguvestlusel. Arengu hindamiseks võib kasutada ka Kirbits (2023) koostatud arengu jälgimise mängu.

Õppeaasta alguses teeb logopeed kindlaks tema teenust vajavad lapsed. Vähemalt kord õppeaastas viiakse läbi arenguvestlus lapsevanema(te)ga, kus arutletakse lapse arengu ja õppimise tulemuste, vanema seisukohtade ja ootuste üle ja lepitakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks. Arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse ning pannakse arengumappi, mis igale lapsele lasteaeda tulles avatakse. Arengumapis on (lapse tööde näidiseid, fotod, joonistused erinevatel vanuseetappidel teemadel: „Minu käed", "Mina", "Minu pere", dokumendid lapse kohta- vaatluslehed, IAK). Arengumapp on rühmas, vajadusel liigub koos lapsega teise lasteaeda või antakse lasteaia lõpetamisel lapsevanemale. Kooli minevatele lastele koostatakse kevadel Stuudiumis koolivalmiduskaart (koostamisel osalevad rühmameeskond, liikumis- ja muusikaõpetaja ning lapsega tegelenud tugispetsialistid)

Kui pideva jälgimise käigus on märgatud probleeme, viiakse läbi põhjalikum hindamine kooli tugispetsialiste kaasates. Lasteaed pakub üldist tuge (õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas).

Kui lasteaia tagatud üldine tugi ei anna lapse arenguks soovitud tulemusi, teeb tugiteenuste koordineerija vanemale ettepaneku pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole tõhustatud toe või eritoe rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks.

Haridusliku erivajadusega lapse hindamisel märgitakse lapse hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ja koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, kohandused õppes, rakendatud tugimeetmed ja hinnang nende tulemuslikkuse kohta lapse IAJK või IAK. Vähemalt korra õppeaastas ja koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaja lõppedes, hindab tugiteenuste koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb direktorile ettepanekud edasiseks tegevuseks. Tõhustatud toe ja eritoe rakendamiseks on lasteaial õigus vajalikus mahus ja ulatuses töödelda koolivälise nõustamismeeskonna poolt hariduse infosüsteemi kantud andmeid koolivälise nõustamismeeskonna soovituse ning tuge saavale lapsele rakendatud tugimeetmete kohta.

analüüs ja tõlgendamine

Lapse arengut kirjeldatakse lasteaias lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Pingutus on otseselt seotud lapse suutlikkusega oma tahet ja tegutsemismotivatsiooni suunata ning seotud lapse eneseregulatsiooni oskuse arenguga.

Lapse arengu hindamise protsessis kogutud infot analüüsitakse, et tuleks välja lapse oskuste tase ja lähima arengu tsoon. Analüüsil osalevad kõik lapsega tegelevad töötajad (rühma meeskond, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja), et kõigil oleks lapse arengu kohta olemas tervikpilt. See võimaldab hindamise tulemusi edasises õppe- ja kasvatustegevuses paremini rakendada.

Lapse arengu hindamisprotsessi kaasatakse ka perekond (arenguvestlused), sest see on haridusasutuse ja perekonna koostöö aluseks.

Lapse toevajaduse ilmnemise korral toimub hindamine koostöös tugispetsialistidega (logopeed, eri- ja sotsiaalpedagoog). Analüüsitakse, millised on põhilised arendamist vajavad valdkonnad ja milliste oskuste kujunemist neis tuleb spetsiifiliselt toetada. Oluline on mõista, millised arenguvaldkonnad on suhteliselt paremal tasemel ning millist tuge õpetamisel rakendada.

õppe- ja kasvatustegevuste kavandamine lähtudes hindamistulemustest

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetajate kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab õpetaja lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.

Nädala jooksul kasutatakse kõiki tegevusliike: vaatlemine ja uurimine, kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, võrdlemine ja arvutamine, kujutavad tegevused, muusikalised tegevused ja liikumistegevused.

Tugispetsialistid selgitavad iga õppeaasta alguses välja tuge vajavad lapsed, kaasates protsessi rühmaõpetajad ning vajadusel lapsevanemad. Hindamist viiakse läbi individuaalselt ja/või rühmas tegutsedes.

Hindamisperioodi lõppedes koostavad tugispetsialistid analüüsi, mille käigus selgub teenust saama hakkavate laste nimekiri. Iga lapse toevajadusest lähtuvalt planeeritakse arendustöö ning seatakse eesmärgid. Arendustegevused toimuvad nii individuaal- kui ka grupitegevustena.

vanemate nõustamine

Lasteasutuse õpetajad teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Õpetaja teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Õpetaja loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Koostöövõimalused:

- küsitlusleht lapse lasteaeda tulekul
- Igapäevased lühivestlused (hommikune vastuvõtt, õhtune üleandmine)
- teadete ja soovituste jagamine teadetetahvlil
- info jagamine lasteaia koduleheküljel
- info jagamine privaatses grupis

- teadete, sõnumite saatmine ning õppe- ja kasvatustöö kajastamine Stuudiumis
- lastevanemate koosolekute läbiviimine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul
- lapse arenguvestluse läbiviimine vähemalt üks kord õppeaasta jooksul
- rahuloluküsitlused vanematele
- lasteaia hoolekogusse kaasamine

koolivalmiduse hindamine

Lasteaiaõpetaja jälgib lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas esteetilist ning kõlbelist arengut ja annab sellest lapsevanemale ülevaate arenguvestluse käigus. Arenguvestlus toimub üks kord aastas kevadel (vajadusel ka sügisel).

Lapse koolivalmiduse hindamine toimub arengu analüüsimise põhjal. Kooli minevale lapsele viiakse läbi arengu hindamine sügisel ja kevadel. Kevadise arenguhindamise tulemuste põhjal ning alushariduse riiklikust õppekavast lähtudes koostavad rühma õpetajad Koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades.

Vajadusel kaasatakse koolivalmiduse kaardi koostamisse ka teisi lapsega tegelevaid spetsialiste.

Lasteaed kannab õppekava läbinud lapse koolivalmiduskaardi alushariduse riiklikku infosüsteemi.

hindamise korralduse uuendamine

Lasteaias analüüsitakse koostöös hindamise korraldust, ajakava, laste ja vanemate tagasisidet hindamisprotsessile ning vajadusel muudetakse hindamise põhimõtteid ja korraldust lasteaia õppekavas. Mõtestatakse, mis õnnestus hindamisel hästi ja mis vajab muutmist:

- hindamise korraldamine ja töömaht
- hindamisele seatud eesmärkide täitmine
- kas kasutatud meetodid aitasid välja selgitada lapse arengutaset
- lastevanemate tagasiside hindamisprotsessis
- hindamistulemuste arvestamine õppe- ja kasvatusprotsessis
- koostöö õnnestumine tugispetsialistide ja vanematega

Lapse arengu hindamisel kasutatakse:

- vaatlust (vajadusel kasutatakse vaatluslehti)

- laste tööde analüüsi
- täidetakse tabel lapse arengu eeldatavatest tulemustest 3-4, 4-5, 5-6, 6 - 7 aastased
- arengu hindamise mängu

1,5 - 3 aastaste laste (lastehoiurühma ealiste) üldoskuste toetamise põhimõtted ning õppe- ja kasvatustegevus

1,5 - 3 aastaste laste puhul toetatakse eelkõige lapse üldoskuste kujunemist igapäevatoimingute, turvaliste suhete, lapse juhitud vabamängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate lõimitud tegevuste kaudu. Kuni kolmeaastaste laste kõik arengutulemused esitatakse üldoskuste põhiselt. Arvestame lapse loomuliku arenguga ja selle kulgemisega ning lähtume sellest, mida laps oskab ning mille omandamiseks ta on järgmisena valmis. Täiskasvanud jälgivad lapse arengut ja abivajadust ning sellest lähtuvalt loovad tingimused ja keskkonna uute oskuste omandamiseks. Õppimine toimub praktiliste õppemeetodite kaudu, rakendatakse mängu- ja igapäevaelu vahendeid, pildimaterjali ning seda kõike saadab täiskasvanu kõne, mis on lapsele mõistetaval tasemel. Tegevuste juures ergutatakse lapse iseseisvust ja tunnustatakse pingutust. Täiskasvanu tagab lapsele püsiva ja toetava suhte, tuttava rütmi, piisava liikumise ja puhkamise, eakohased valikud ning võimaluse uurida eri meeltega. Lapse iseseisvust toetatakse eneseteeninduses ja igapäevatoimingutes, kiirustamata ning tema valmisolekut arvestades. Muusika-, liikumis-, keele-, kunsti-, matemaatika- ja keskkonnakogemused lõimitakse üldoskuste arendamisse.

5. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus

Lasteasutuse õpetajad teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanemat teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest ning lapse arengust ja õppimisest ning luuakse võimalused lapsevanemale saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

- individuaalne vestlus
- informatsioon rühma stendil
- telefonivestlused
- kirjalikud teated Stuudiumis
- rühmavoldikud
- ühisüritused
- osalemine õppe- ja kasvatustegevuses

- rühmakoosolekud
- lapse arenguvestlused
- nõustamine

Koostöövormid asutuse tasandil:

- informatsioon Keeni Põhikooli veebilehküljel
- hoolekogu koosolekud
- direktori vastuvõtt
- üldkoosolekud (vähemalt 1x aastas, sügisel)
- lastevanemate koolitused (võimalusel)
- ankeetküsitlused rahulolu hindamiseks

Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Keeni Põhikooli lasteaed Kratila õppekava koostamises ja arendamises osalevad kõik õpetajad ja abiõpetajad, kes võivad esitada ka parandus- ja muudatusettepanekuid õppekavasse.

Muudatused ja parandused kinnitab direktor.

Lisa 1. Tere tulemast Kratila lasteaeda!

Vastates järgmistele küsimustele saame olla suureks sõbraks lapsele ja abiks teie perele!

LAPSE NIMI JA SÜNNIAEG.....
KODUNE AADRESS.....
EMA NIMI, TELEFON, E-MAIL .....
ISA NIMI, TELEFON, E-MAIL .....
ÕED, VENNAD, NENDE VANUS .....
LAPSELE KÄIB LASTEAIAS JÄRELE ENAMASTI.....
KELLELE ERANDKORRAS LAPS ÜLE ANDA nimi, telefon .....
Lapse lemmikmänguasi, raamat, sõber, lemmikloom vms. tähtsat.....
.....
Toidud, mis lapsele ei meeldi .....
Laps sööb meelsasti.....
.....
.....
Allergiad, terviseprobleemid või muu oluline info, millega peame arvestama.....
.....
Söömisharjumused: vajab abi, sööb lusikaga vms.....
.....
Lõunane uni: uinub kodus üksi, koos vanematega, vajav kaisulelu, uinub kiiresti, pikaajaliselt .....
Riietumine: iseseisvalt, vajab natuke abi, vajab palju abi, ei riietu iseseisvalt.....
.....
Lapse hirmud, mida laps kardab.....
.....
Kuidas rahustada teie last.....
.....
Eriraskused: pinge all olek, hirmuhood, jonnihood, äkkvihahood, peavalu, kõhuvalu, voodi märgamine.....
.....
Lapse harjumused.....
.....
.....
.....
Mida peaksime veel kindlasti teie lapsest teadma
.....
.....
.....
.....
.....
Ootused ja ettepanekud
.....
.....
.....
.....
.....

Täname! Soovime meeldivat koostööd! Teie lapse õpetajad

Tabel 1. Lapse arengu hindamise kava

Aeg	Tegevus	Sisu ja eesmärk	Väljund / dokument
September	Lapse vaatlus tegevustes ja mängudes	Esmased tähelepanekud lapse üldoskuste ja arengutaseme kohta	Märkmed vaatluste ja tähelepanekute kohta
Oktoober	Lapse vaatlus tegevustes ja mängudes. Arengu hindamine ja individuaalne kavandamine	Lapse esmase arengu kokkuvõte. Hindamine vastavalt üldoskustele ja valdkondadele.	Vaatluslehtede täitmine stuudiumis
November	Tutvumis-/arenguvestlus vanema(te)ga	Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Arenguvestluse protokoll. Vajadusel individuaalne arenduskava (IAK)
Detsember	Laste vaatlus tegevustes ja mängudes	Tähelepanekud lapse arengu kohta	Märkmed vaatluste ja tähelepanekute kohta
Jaanuar-veebruar	Laste vaatlus tegevustes ja mängudes Ümarlauad	Tähelepanekud lapse arengu kohta Lapse tugevuste ja toetamisvaldkondade täpsem analüüs	Märkmed vaatluste ja tähelepanekute kohta Ümarlaua protokoll
Märts	Lapse arengu (kuni 6-aastased lapsed) hindamine	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte, soovitused	Vaatluslehtede täitmine stuudiumis
Aprill-mai	Koolivalmiduse hindamine (6-7-aastastel lastel) Arenguvestlus vanema(te)ga	Lapse arengu kirjalik kokkuvõte, soovitused. Tagasiside vanema(te)le lapse arengust ja vajadustest	Koolivalmiduskaart (6-7-aastased lapsed) Arenguvestluse protokoll, IAJK ja IAK kokkuvõtted õppeaasta kohta.
Juuni	Üldkokkuvõte ja edasiside järgmiseks õppeaastaks	Rühma koondanalüüs ja eesmärgid uueks õppeaastaks	Rühma aruanne

Tabel 2. Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

3–4	4–5	5–6	6–7
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust
Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama,	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

	võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	on võimalik veel proovida.	

Tabel 3. Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.

Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Tabel 4. Eneseregulatsiooni oskused – üldoskused. Eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

3–4	4–5	5–6	6–7
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mänge ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate üldiste toimingutega (riietumine, söömine,	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused,	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud

tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	võib vajada täiskasvanu tuge.	tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	esmased tööharjumused.

Tabel 5. Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhistele ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhist (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhist, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhist, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust.
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi”) ja küsimusi (nt „kuidas see	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et…“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.

	töötab?") ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	mida teha, kui keegi on kurb).	
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna").	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid").	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti"), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas").	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

erinevat eset, kuni üks sobib).	(nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	varasemale kogemusele.	

Tabel 6. Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

Alavaldkond	3-4	4-5	5-6	6-7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn,	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja

kultuuritraditsioonid	keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada,	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine,	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.

	hooldamise vahendeid.	miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	hambaarsti juures käimine).	
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegadega.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma,	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste

	tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	ilmastiku- ja loodusnähtustega.	seostada aastaaegadega.	sõltuvust aastaaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklus märke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel,	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada,	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja

	miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	märgata ja vajadusel abistada.	kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robootikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robootikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robootikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robootikaseadmeid.

Tabel 7. Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

Alavaldkonnad	**3–4**	**4–5**	**5–6**	**6–7**
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
		(nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).		
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Tabel 8. Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid

Alavaldkond	**3–4**	**4–5**	**5–6**	**6–7**
	alusel paarid ja võrdleb neid.	on rohkem, vähem või võrdselt.	rohkem kui (>), vähem kui (<) ja võrdselt (=).	*rohkem, vähem, võrdselt.*
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mänge, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , –, =.
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter,	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda,

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
		„kergem” ja „raskem”.	kilogramm) ja nende kasutamisvõimalusteg a.	kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: *täna, homme, eile.*	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: *täna, eile, homme, praegu, enne.*	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.*	Oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem –vanem.*
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
		kuude nimetustega.		
	Kirjeldab aastaaega, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robootika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

Tabel 9. Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

Alavaldkond	3-4 aastased	4-5 aastased	5-6 aastased	6-7 aastased
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos. Tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu. Kuulab muusikapala lõpuni ning	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält. Laulab peast õpitud lastelaule. Teab muusikalisi	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi, kasutades loomulikku häält. Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada (laulu sisu, meeleolu, tempo,

	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha). Kuulab muusikapala lõpuni. Sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt tekstile (näiteks looma- ja linnuhääled).	kirjeldab seda mõne sõnaga. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.	põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid ning muutusi erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu. Eristab muusikat kuulates enamlevinud tutvustatud pille (nt klaver, viiul, flööt).	dünaamika), kasutab eakohast sõnavara. Eristab tutvustatud pille tämbri ja kõla järgi. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid ning muutusi loovalt erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu arvestades meetrumit.
Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi / meetrumit.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas). Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused, marakas, triangel) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks, tajudes pulssi või rütmi.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpalad ele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega alustades ja lõpetades koos teistega.

Muusikalis-rütmiline liikumine	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest reageerides muusikas eristuvatele meeleoludele ja vormiosadele kasutades erinevaid liikumisi (jooks, kõnd, seisak). Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (näiteks keerutus kohapeal, poolkükk, kand- ja varvas, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Väljendab liikumisega muusika meeleolu ning tempot ning tantsib kasutades eakohaseid tantsuelemente (kõnd, jooks, liikumine päkkadel, keerutamine, jalgadega koputamine) Tantsib/liigub ringis, kolonnis, paarilisega; osaleb laulumängudes.	Liigub loovalt, arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite (tempo, dünaamika, register) vaheldumise ja meeleolu põhjal. Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, galopp), liikudes ringis, paarilisega või üksi.	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule. Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega. Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid. Sooritab tantsuliigutusi kaaslastega sünkroonselt ja õige kehahoiuga.

Tabel 10. Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

3-4	4-5	5-6	6-7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja

			mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.

Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mänge, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge.
Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

Tabel 11. Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseastmete kaupa

3-4	4-5	5-6	6-7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliiats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.

		meeleolusid ja kujutluspilte.	
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).